

LA FIRA DEL LLIBRE EBRENC: 10 ANYS D'UNA FIRA DE LLIBRES A MÓRA

ALBERT PUJOL MARQUÉS

Secció de Noves Tecnologies del CERE

*Director de la Fira del Llibre Ebrenc i Litterarum,
fira d'espectacles literaris, Móra d'Ebre*

RESUM

Aquest article fa un repàs a deu anys d'una fira de llibres a Móra d'Ebre, la Fira del Llibre Ebrenc, tot explicant els orígens del projecte, l'any 2003, i destacant-ne les novetats i potencialitats que s'han anat consolidant en cada edició.

INTRODUCCIÓ

Si l'any 2003 algú ens hagués dit que un dia escriuríem un article sobre la celebració de deu anys d'una fira de llibres a la Ribera d'Ebre, l'única fira d'aquestes característiques a tota la província de Tarragona, probablement hauríem pensat que era una autèntica bogeria i que això no ho veuríem. Sempre ens havíem preguntat com podia ser que en tota una província, tret del dia de Sant Jordi, no existís un certament professional que fomentés la relació entre escriptors, editors, llibres i lectors.

La veritable raó per la qual, uns quants socis del Centre d'Estudis de la Ribera d'Ebre (CERE) i diversos membres de l'Ajuntament de Móra d'Ebre, vam pensar d'iniciar aquesta iniciativa era la manca d'un camí estable de relació entre tots els agents del món del llibre (escriptors, editors, llibres i lectors) en les comarques culturalment lligades de l'Ebre (Baix Cinca, Matarranya, Ribera d'Ebre, Terra Alta, Priorat, Baix Ebre, Montsià, Ports i Alt i Baix Maestrà).

Després d'analitzar-ho bé, de partir de l'experiència dels llibres que el mateix CERE editava, i dels que editaven ajuntaments de la comarca a partir dels premis literaris que impulsaven, vèiem clar aquest fet. Massa vegades, si un llibre s'editava a Flix, a una persona interessada que fos d'Ulldecona li era complicat adquirir-lo, ja que potser no li arribava fàcilment la informació. Cal tindre en compte que Internet no tenia la implantació que actualment té, i menys encara la venda de productes a través de la xarxa.

Des del CERE es partia amb avantatge, com a entitat editora de llibres des dels seus inicis, i l'experiència és un grau en iniciatives d'aquest tipus. Poques entitats ebrenques poden gaudir de gent amb visió i treball en el món del llibre com el CERE ha anat tenint des de la seua creació l'any 1983.

La segona qüestió clau era tindre el suport logístic i econòmic de la població on s'havia de realitzar l'activitat. La Fira necessitava en els seus inicis, molt difícils econòmicament, uns elements bàsics a un cost molt baix o nul.

Móra d'Ebre l'any 2002 va inaugurar un espai únic a la comarca: La Llanterna Teatre Municipal. A més, l'Ajuntament i la societat la Caçadora de l'Ebre tenien en propietat uns estands de ferro i fusta que podien cedir gratuïtament perquè a la terrassa del Teatre es pogués situar un espai de fira en condicions. El tercer element clau en tot l'entramat logístic era la proximitat de la seu de la Biblioteca Comarcal de la població, annexa al mateix Teatre. Tot plegat era un complex cultural de primer ordre, del qual se'n desconeixia el potencial fins aquell moment, però que vam saber encarrilar correctament entre el CERE i l'Ajuntament de Móra d'Ebre.

Un persona clau en el procés va ser el llavors regidor de Cultura de Móra d'Ebre, recentment nomenat, Joan Josep Duran. Vicepresident i membre de la junta del CERE uns quants anys abans de la idea de la Fira. Amb Duran i amb el director dels Serveis Territorials del Departament de Cultura a les Terres de l'Ebre d'aquella època, el flixanco Antoni Sabaté, vam visitar, a Tarragona i Barcelona, les diverses administracions on es podia demanar finançament.

Les primeres persones que vam concebre la idea vam visitar fires de llibres arreu del país, principalment a Barcelona. Allí vam agafar moltes idees de com hauria de ser el nostre projecte. Vam analitzar com funcionaven els estands parlant amb editorials, llibreries, etc. Vam estudiar com es realitzaven les presentacions de llibres, les activitats culturals paral·leles, etc. Una experiència molt positiva, que conjuntament amb les raons exposades anteriorment, van fixar la base forta del projecte, que sens dubte és la clau perquè ara n'haguem pogut celebrar la desena edició.

UN REPÀS DELS 10 ANYS DE FIRA DEL LLIBRE EBRENC

Cada edició celebrada, des del 2003, ha tingut diversos aspectes, curiositats, idees que han ajudat al fet que el projecte sigui actualment considerat com un referent arreu del país. Continua sent l'única fira professional a tota la província, a partir de la qual han sortit moltes de les iniciatives literàries ebrenques que es realitzen arreu del territori. Aquest és un dels altres mèrits de la Fira, que ha servit per relacionar el món cultural i literari ebrenc, per mirar d'una vegada tots en la mateixa direcció. Algú ho ha batejat com a moda: benvinguda sigui, doncs.

El mateix Departament de Cultura de la Generalitat en diverses edicions ha convidat ajuntaments i entitats d'arreu del país a visitar la nostra Fira i ens han vingut a veure per mirar d'agafar idees i després realitzar-les a altres llocs de la geografia catalana.

Per la nostra part només podem sentir-nos orgullosos que una activitat impulsada des del CERE, no només faci que l'entitat guanyi en reconeixement fora de la comarca i les Terres de l'Ebre, sinó que serveixi de base per a altres activitats literàries.

Tot seguit, exposarem de cada edició què en va destacar; sobretot si després ha servit per avançar en el camí cap a la normalització del món del llibre ebrenc.

1a edició · 19 de juny de 2004

La primera edició (fig. 1) va ser la que va posar la primera pedra del que després ha estat la Fira durant aquests primers deu anys.

Per primera vegada es volia debatre sobre l'estat del món del llibre en unes comarques, les culturalment lligades a l'Ebre català, que mai no havien posat sobre la taula aquest fet. Amb tres taules redones s'inicia una part clau de la Fira, la del debat i l'anàlisi per part de diverses persones expertes, del món del llibre ebrenc.

La segona novetat important, i inèdita fins a aquella data, era la de fer taules de presentacions comunes d'escriptors, de fins a un total de 28 autors. Cal destacar, també, l'activitat "Signa'm lo llibre", que permetia al públic demanar a qualsevol d'aquests autors la signatura del seu llibre. A les comarques ebrenques fins llavors mai un lector no podia trobar tants autors junts en una sola jornada. La major part dels actes es realitzen dins de La Llanterna Teatre i al seu vestíbul. La Biblioteca també és un dels espais clau de la Fira, amb espectacles literaris per als més petits.

Fig. 1. Imatge de la 1a edició de Fira (2004)

Els estands de la Fira se situen a la terrassa del Teatre. Aquell any van ser un total de 18 estands participants.

2a edició · 10 i 11 de juny de 2005

En aquella edició (fig. 2) s'inicia una altra de les tasques que des de l'organització es trobaven a faltar en una societat culturalment i literàriament feta i madura: la manca d'exposició literàries al voltant de diversos autors ebrencs. Amb l'exposició "9 poetes ebrencs" no només s'obre una nova activitat a la Fira, sinó que, amb la idea que pugui ser itinerant per les diverses biblioteques de les Terres de l'Ebre durant la resta de l'any, s'aconsegueix apropar-la a la societat ebrenc. Fins a aquell moment no existia cap iniciativa cent per cent ebrenc d'aquestes característiques.

S'inicia també l'activitat anomenada "Lliçó inaugural", que va a càrrec de l'escriptor tortosí Gerard Vergés, un dels degans de les lletres catalanes.

Es continua amb la idea de realitzar taules de debat, i s'organitza la segona edició de la Jornada professional del Llibre Ebrenc, tot aglutinant taules redones de temàtiques diverses al voltant de com plantejar el present i sobretot el futur del món del llibre a les nostres terres.

Encara que en la primera edició va realitzar-se un contacontes a la Biblioteca per als més petits, és en aquesta segona edició on es consoliden dins del programa d'actes els espectacles al voltant dels llibres i la literatura. Es realitzen

Fig. 2. Imatge de la 2a edició de Fira (2005)

tres espectacles, un de titelles a la Biblioteca, que també va ser itinerant per la Fira; el primer espectacle basat en textos d'un autor ebrenç, en aquest cas el mateix poeta Albert Roig va llegir part de la seua literatura acompanyat de música, i un tercer de més tradicional, amb el grup de jota Saragatona, que va cloure l'edició. L'organització va veure clar que la introducció d'espectacles dins dels actes de la Fira era clau per atraure més públic.

Aquella edició va ser la primera en què es va realitzar el Premi Llibres-ebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens, que pretenia fomentar l'escriptura de relats entre els jòvens ebrencs, a través d'un mitjà que els era molt proper com és la informàtica i Internet. Aquest va ser també el primer premi d'aquestes característiques a la província de Tarragona.

3a edició · 3 i 4 de juny de 2006

La primera novetat de l'edició 2006 (fig. 3) és el canvi de dies de la Fira. En les dues primeres edicions es va realitzar en divendres nit i en dissabte tot el dia. Des de l'organització es detecta una baixa participació de públic en els horaris de matí del dissabte, i es pensa que aquesta ha de ser una franja amb igual o més participació que la resta. Per aquesta raó i altres, es canvien els dies a dissabte a la nit i a diumenge tot el dia. La conclusió final va ser molt positiva i el canvi va quedar establert per a les edicions següents, gràcies a l'augment de públic en totes les franges del dia.

Fig. 3. Imatge de la 3a edició de Fira (2006)

Pel que fa als espectacles, es mira de crear una marca identificativa d'aquells espectacles coproduïts per la Fira. "Espectacles ebrencs, lletres nostres" és el nom de l'activitat que emmarca aquests espectacles, i el primer a fer-se en aquella edició va ser l'espectacle musical "Cançons de mandràgora", creat pel compositor eslovac resident a Móra d'Ebre Robert Faltus, inspirat en la poesia del gran poeta Gerard Vergés. El segon espectacle de l'activitat "Espectacles ebrencs, lletres nostres" del 2006, i també coproduït per la Fira va ser "L'escriptor inexistent", creat per la cantautora ebrenca Montse Castellà, a partir de textos d'una trentena d'autors ebrencs i universals.

En aquesta edició es va iniciar l'activitat "Llegim ebrencl!". Activitat de foment de la lectura de llibres ebrencs que té com a objectiu que una persona reconeguda del món del llibre comenti amb els visitants de la Fira la seua experiència com a lector de llibres d'autors o de temàtica ebrenca i els esperoni a llegir més. La primera persona que hi va participar va ser la periodista de Catalunya Ràdio Rita Marzoa.

4a edició · 2 i 3 de juny de 2007

L'any 2007 (fig. 4) es va celebrar l'any del centenari d'un dels escriptors clàssics ebrencs, Artur Bladé i Desumvila, i la Fira com no podria ser d'altra manera va fer diverses activitats al voltant de la figura i obra de l'excel·lent escriptor de Benissanet. La lliçó inaugural a La Llanterna Teatre Municipal va estar dedicada a la comarca del Maestrat, i la xerrada la va realitzar l'escriptor Josep Igual, de Benicarló. Tot seguit va estrenar-se dins del cicle "Espectacles ebrencs, lletres nostres" l'espectacle "De boca a orella", a càrrec del grup Pepet i Marieta. Es van tornar a repetir les taules de presentacions de llibres i de signatures d'autors ebrencs durant tot el dia i es van superar els 50 autors participants per segon any consecutiu. La jornada d'anàlisi del món del llibre, Jornada del Llibre Ebrencl, arribava a la seua quarta edició amb el tema "Història i patrimoni com a recurs per a la literatura".

El foment de l'escriptura entre els més jòvens a través del III Premi Llibres-ebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrencs va tornar a omplir la Fira amb el reconeixement a tots els participants i, en especial, l'entrega de premis als guardonats a la terrassa del Teatre.

Els espectacles literaris ja anaven agafant protagonisme, i "El rastre de l'instant", a càrrec de Cinta Massip, poetessa de Tortosa, a la Biblioteca Comarcal, va ser-ne un altre bon exemple. Com a cloenda un dels espectacles coproduïts per la Fira més estimats dins del cicle "Espectacles ebrencs, lletres nostres": "Lletres d'aigua", a càrrec del cantautor Jesús Fusté, a La Llanterna Teatre Municipal. L'èxit dels espectacles i les seues contractacions posteriors va fer pensar l'organització que potser calia emprendre en un projecte més gran i ambiciós per donar cabuda a aquesta tipologia d'espectacles d'arrel literària que es realitzaven a l'Ebre i arreu de Catalunya.

Fig. 4. Imatge de la 4a edició de Fira (2007)

5a edició · 7 i 8 de juny de 2008

En l'edició del 2008 (fig. 5), dins dels actes previs, es constituïa com un clàssic la inauguració d'una exposició que unís art i literatura. Aquell any va ser "Paraules, paraules", a càrrec d'alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis de Móra la Nova, al vestíbul del Teatre.

El mateix any s'obre per primera vegada el Supermercat de les Revistes Culturals Ebrenques a la Biblioteca Comarcal.

Aquell 2008 naix un "fill" de la Fira del Llibre Ebrenc que estava cridat a ser una activitat destacada entre les que ja es realitzaven. Litterarum, fira d'espectacles literaris volia ser la plataforma de promoció entre públic i programadors d'aquells espectacles programats dins del marc de la Fira.

Litterarum permetrà obrir nous espais on fer espectacles literaris i, en un d'aquests, el Pub Sota de Copes, s'inicia el primer: "Contahistòries per a adults: rondalles i llegendes", a càrrec de diversos narradors i músics dels Països Catalans.

També es va realitzar de forma especial la Jornada d'estudi "Paisatge i formes de vida a través de la literatura. Producció literària i món local (II)", des de la Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana i des de l'Institut Ramon Muntaner amb la col·laboració dels centres d'estudis. A Móra d'Ebre la Jornada s'endinsa en el paisatge natural i humà ebrenc a través de la visió d'autors com Bladé, Arbó, Moncada, Carranza, Aliern... amb la col·laboració

Fig. 5. Imatge de la 5a edició de Fira (2008)

de l'Associació Cultural la Riuada, de Móra d'Ebre. La literatura popular agafa un relleu especial aquell any amb el taller "El vers cantat: patrimoni viu dins la literatura oral ebrenc", a càrrec d'Arturo Gaya, membre del grup Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries, a la Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre. S'inaugurà l'exposició "El món literari de Jesús Moncada", amb imatges i textos sobre la vida i obra de l'escriptor ebrenc Jesús Moncada, a la Biblioteca Comarcal de Móra d'Ebre.

La "Lliçó inaugural" va anar a càrrec de l'escriptor Jesús M. Tibau, ja que aquell any l'activitat es va dedicar especialment a la comarca del Priorat.

Gràcies a l'impuls que agafa Litterarum, fira d'espectacles literaris es fan noves coproduccions amb grups propers. L'espectacle "De l'Ebre al Mississipi", a càrrec del grup La Soul Machine de Falset, va barrejar clàssics de la música funky, soul, blues i rock amb lletres d'autors prioratins i ebrencs, a La Llanterna Teatre Municipal.

Litterarum també va fer un pas endavant amb un espectacle especial de concert de plaça a càrrec de l'Escola i Banda de Música La Ginesta de Ginesar, que interpretà peces de música de banda típiques de les Terres de l'Ebre combinades amb la lectura de textos per part de l'escriptor Albert Guiu.

Es realitza com a novetat la I Trobada de Col·leccionistes de Punts de Llibre, amb la participació de diversos col·leccionistes de Catalunya. S'inicia el foment de la venda de llibres a través d'un sorteig de lots de productes de la comarca, entre tots els qui omplien una butlleta en fer la compra de llibres.

Les ja clàssiques taules de presentacions i de signatures d'autors tornaven a ser les grans protagonistes un any més. La gent s'apropava als escriptors, parlava amb ells, els demanava que els signessin els llibres, etc.

Litterarum va obrir també la possibilitat de fer més espectacles literaris per als més petits, amb l'espectacle infantil "Moguts per l'Ebre", a càrrec de la Companyia Forani Teatre de Cambrils. Aquest espectacle visual basat en el treball de titelles i objectes, música en directe i un treball actoral des del clown va realitzar un viatge amb tota la canalla amb el carrilet de l'Ebre.

Un any més, i ja eren cinc, la Jornada del Llibre Ebrenc, amb el títol "Les fires de llibres a Catalunya: motor del món literari", va debatre sobre la importància que tenen les fires de llibres que es realitzen arreu de Catalunya.

El Premi Llibresebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrencs arribava a la seua quarta edició amb més de 50 participants per segon any consecutiu.

Un altre dels moments importants va ser la potenciació de "Llegim ebrenc!", activitat de foment de la lectura, que va anar a càrrec de l'escriptor Màrius Serra. La cloenda la va fer l'espectacle "Voldria tindre el talent · una terra plena de paraules", a càrrec del grup Quico el Cèlio, el Noi i el Mut de Ferreries, que va aplegar més de 350 persones al Teatre, rècord d'espectadors fins al moment del recinte teatral morenc. Aquest espectacle va ser un homenatge als vells cantadors de jota i també a les moltes pàgines de poesia efímera que han escrit en la història de les lletres ebrenques, tot incorporant-hi evocacions a l'imaginari de la literatura ebrenca de tots els temps.

6a edició · 5, 6 i 7 de juny de 2009

L'edició del 2009 (fig. 6) és l'any de l'explosió de Litterarum, fira d'espectacles literaris. L'organització planteja fer un programa gràficament unit però separat en activitats pel gran volum que suposa l'edició del 2006 en espais, espectacles i activitats. Es reforça i destaca la gestió professional dels artistes i programadors amb la contractació de FUSIC, Fundació Societat i Cultura, de Barcelona, per professionalitzar aquesta nova vessant de Litterarum.

Les exposicions van tornar a tindre un pes destacat durant la Fira amb l'exposició literària "Una literatura pròpia, dones escriptores", de l'Institut Català de les Dones, i una exposició de treballs a càrrec dels alumnes de l'Escola d'Arts i Oficis de Móra la Nova.

Litterarum, en la seua segona edició com a certamen propi i amb característiques especials, va fer gaudir amb 21 espectacles de disciplines diverses (música, dansa, recital poètic, teatre, etc.), tant per a públic familiar com adult, més de 800 espectadors en total. L'any definitiu perquè aquesta fira d'espectacles literaris arrelés amb força amb vista a futures edicions i fes de Móra la capital de l'espectacle literari en llengua catalana.

Pel que fa a la Fira del Llibre, aquesta edició va ser la que va consolidar activitats tan importants i noves fins llavors com el Supermercat de les Revistes

Fig. 6. Imatge de la 6a edició de Fira (2009)

Culturals Ebrenques i exposició de revistes, l'exposició de producció pròpia de la Fira "Terres d'Arbó", amb textos i imatges de Sebastià Juan Arbó i que després va itinerar per les biblioteques de les Terres de l'Ebre i pels actes en record de l'escriptor rapitenc arreu. La "Lliçó inaugural" de la Fira del Llibre Ebrenc, dedicada a la comarca de la Terra Alta, va anar a càrrec de l'escriptora Cinta Mulet, poetessa d'Horta de Sant Joan.

Les taules de presentacions i signatures de llibres i d'autors van superar tots els rècords amb més de 60 autors participants, que van fer feliços els seus lectors i seguidors. L'altra jornada que va consolidar-se com a un dels pilars de la Fira tornava a ser la 6a Jornada del Llibre Ebrenc "Les edicions locals i comarcals i la seua comercialització: què, qui i com". L'edició local i comarcal sempre ha tingut dificultats per donar-se a conèixer, però sobretot per comercialitzar-se. El ritme frenètic del món del llibre fa difícil que aquestes edicions disposin d'espai en les llibreries.

El Premi Llibresebrencs.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrencs es consolida amb la seua cinquena edició, també superant tots els registres de participació fins ara vistos amb més de 60 participants. La cloenda va anar a càrrec d'un espectacle molt especial: "Terròs!", d'Andreu Rifé (cançó d'autor i teatre sobre el poeta ebrenc David Monllau), que va entusiasmar els assistents i va posar punt i final a una de les edicions més importants tant per a la Fira del Llibre Ebrenc com per a Litterarum.

7a edició · 4, 5 i 6 de juny de 2010

L'edició de 2010 (fig. 7) destacà principalment per donar seguiment als punts més importants de la Fira i Litterarum consolidats en l'edició anterior. Com cada any, l'organització pensa noves activitats que convisquin amb les ja consolidades, que li donin un cert aire nou i que ajudin avançar en els objectius principals i troncats.

Les exposicions passen a ser itinerants en els centres educatius uns quants dies abans de la Fira per anar escalfant motors i difonent el fet literari entre els jòvens. Actes literaris durant la setmana de la Fira a la Biblioteca i a Bassa, La Papereria fan que aquella edició es guanyi en repercussió mediàtica i social, i la consolida com una activitat única a les comarques centrals dels Països Catalans, i referent per a moltes altres que en copien i n'agafen idees. Una de les exposicions es presenta amb un espectacle associat, gràcies a l'Escola d'Arts i Disseny de Móra la Nova, la qual portava per títol "100 lletres per a l'Artur o Artur Bladé i Desumvila en 100 lletres", amb la direcció escènica de Josep Ahumada.

Litterarum torna a potenciar la visita de programadors, i programa per a aquella edició un total de 18 espectacles.

Les taules de presentacions i signatures van tornar a ser molt concorregudes pels visitants a la Fira, i tornaren a fer gaudir molt els autors signants els exemplars als seus lectors.

Fig. 7. Imatge de la 7a edició de Fira (2010)

A. Pujol

La Jornada del Llibre Ebrenc arribà a la 7a edició amb el títol “La literatura com a patrimoni”.

La 6a edició del Premi Llibresebrençs.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrençs tornà a reivindicar les ganes que els jòvens ebrençs tenen per escriure, amb una gran participació amb representació a les quatre comarques de les Terres de l’Ebre i el Priorat.

L’activitat de foment de la lectura “Llegim ebrenç!” va comptar amb un escriptor de luxe com Vicenç Villatoro, que va embadalir els assistents amb el seu parlament, i va ser la cloenda d’aquella edició.

8a edició · 3, 4 i 5 de juny de 2011

En la 8a edició (fig. 8), les activitats literàries que es realitzaren prèviament com les exposicions literàries a les escoles de la població, activitats a la Biblioteca i una presentació a la llibreria Bassa van consolidar-se amb força per mirar de mantindre’s en les properes edicions. Va ser l’any de la inauguració del projecte “Nascuts per Llegir” de promoció de la lectura entre els nens i nenes de 0 a 3 anys.

El 2011 és l’any de la consolidació del suport de la Diputació de Tarragona, gràcies a l’esforç decidit de l’alcalde i diputat provincial Joan Piñol.

Litterarum crea l’aparador de microespais escènics adreçat especialment a bibliotecaris. Una activitat que va funcionar molt bé, que va agradar molt a

Fig. 8. Imatge de la 8a edició de Fira (2011)

públic i programadors, i que va generar després diverses contractacions per biblioteques de les Terres de l'Ebre. Litterarum va programar 17 espectacles de diverses disciplines i per a tots els públics, amb la literatura catalana com a eix central.

La Jornada professional Litterarum, coorganitzada amb la Institució de les Lletres Catalanes, va generar debat, va aportar noves idees i sobretot va fer veure clarament la necessitat de continuar pel camí de la trobada anual entre creadors i programadors per parlar-ne, analitzar i conèixer més els espectacles literaris.

Pel que fa a la Fira del Llibre Ebrenc, en aquesta edició va obrir unes atraccions especials i una ludoteca literària per als més petits que van permetre que pares i fills gaudissin de més temps a la Fira.

Les taules de presentacions i signatures d'autors va tornar a ser un dels eixos més importants de la Fira. Tot i que es va apostar per no portar tants autors i alleugerir-ne més la durada. El públic no va ser inferior al de les altres edicions i va tornar-se a veure un gran ambient. La 8a edició de la Jornada del Llibre Ebrenc va centrar-se en el tema de "L'edició digital i la producció local", temàtica que va avançar-se al seu temps i que va fer veure al públic assistent cap a on anaven les tendències en l'edició digital. L'entrega dels premis del 7è Premi Llibresegrens.org de relats curts a Internet per a jòvens ebrenca va tornar a ser un èxit. La plaça de la Cultura tornava a veure's plena de jòvens ebrenca i famílies. Es va viure de nou una tarda de fira de llibres amb un ambient extraordinari.

9a edició · 1, 2 i 3 de juny de 2012

L'edició del 2012 (fig. 9) va comptar amb una activitat especial uns quants dies abans de la Fira: un acte al Palau Robert de Barcelona, com a acció de promoció i difusió de la Fira i Litterarum, junt amb productes de les Terres de l'Ebre, que va omplir la sala amb més de 100 persones.

El dies següents de la setmana prèvia a la Fira, les exposicions, presentacions de llibres i trobades del club de lectura van tornar a fer xalar els amants del llibres abans d'encetar l'edició d'aquell any.

Litterarum organitzava la Llotja d'Espectacles Literaris, que volia ser l'activitat de consolidació de la Jornada Litterarum de l'any anterior i potenciar la visualització i el contacte directe entre companyies, grups i programadors. Un èxit de participació que va omplir la sala d'actes de l'Escola de Música i Dansa.

L'exposició del món del llibre d'aquella edició va ser "Els dibuixos dels contes de Muniatto", a partir de les il·lustracions dels llibres *Contalles de Muniatto*.

Litterarum va organitzar un total de 20 espectacles de diverses disciplines amb una xifra rècord d'espectadors i entrades: 1.100 durant els tres dies.

La Fira, a més, va encetar una nova activitat per atreure gent: el Tapa Fira, on diversos restaurants van posar un estand amb tapes i beguda que va permetre a molta més gent gaudir més temps de la Fira.

Fig. 9. Imatge de la 9a edició de Fira (2012)

Les taules de presentacions i signatures, tot i que amb un nombre inferior d'autors participants per mirar de guanyar temps i que fossin més àgils, van tornar a ser el punt de més participació.

La Jornada del Llibre Ebrenc arribava a la seua 9a edició i va analitzar el tema de "Literatura i recerca històrica", tot encetant una clara idea d'unir en una mateixa taula autors ebrencs i autors d'altres zones del país per parlar de literatura i fer debat sobre temàtiques comunes.

Litterarum va iniciar un dinar amb espectacle el diumenge a migdia, en què tot dinant, organització, autors i visitants van gaudir a més d'un espectacle literari especial.

Els premis Llibrebrencs.org arribaven a la 8a edició, tot tornant a repetir una gran participació. Per cloure la Fira es va comptar, dins de l'activitat "Llegim ebrenc!", amb la participació de l'escriptor Jordi Llavina.

10a edició · 31 de maig, 1 i 2 de juny de 2013

En la 10a edició (fig. 10 i 11) destaca la idea de celebrar-ho conjuntament, organització i visitants de totes les edicions, amb una festa, un agraïment a tots aquests anys de Fira. La inauguració d'un grafit literari a la façana de la plaça de la Cultura commemorarà aquests 10 anys de fira de llibres a Móra.

Una setmana abans es realitza l'acte de celebració amb la participació de diverses persones que van llegir textos d'escriptors ebrencs i que d'una manera o altra han contribuït a la realització d'aquestes 10 edicions de la Fira.

Fig. 10. Imatges de la 10a edició de Fira (2013)

fira del lli-
bre ebrenc.

Fig. 11. Logotips de la Fira del Llibre Ebrenc i Litterarum, fira d'espectacles literaris

Litterarum preparava la seua 6a edició consolidant punts importants, com l'Aparador de Petits Espais Escènics i Biblioteques, amb un gran nombre d'assistents vinguts de Barcelona, Tarragona i Terres de l'Ebre.

Amb 12 espectacles, torna a apropar la diversitat dels espectacles literaris a públic i a professionals programadors. La Llotja d'Espectacles Literaris torna a ser un èxit i consolida definitivament aquesta activitat com una de les més importants de les que realitza Litterarum.

El Tapa Fira torna a apropar la gastronomia als visitants de la Fira amb tapes i beguda i fa que sobretot el dissabte a la tarda i a la nit es registrin els índexs més alts de visitants.

Litterarum crea una branca anomenada Litterarum Petits, amb l'objectiu de potenciar els espectacles literaris per als més petits i públic familiar. Una nova línia de treball que segur que en les properes edicions anirà guanyant pes i força. En l'edició del 2013 es crea un espai especial per als més petits, amb monitors, llibres i activitats, amb un èxit desbordant.

La Fira augmenta amb una carpa més els seus espais. Una es dedica exclusivament a les parades de llibres. Amb els canvis dels espais es busca guanyar més públic, fer-lo estar-se més estona a la Fira i alhora que pugui gaudir-ne més. La segona carpa és la dels espectacles i espais multimèdia de presentacions, que destaquen per la novetat d'incloure so i imatge en les presentacions dels llibres, així com la figura d'un presentador professional (Jordi Llavina).

La Fira torna a produir una exposició, anomenada "Llibres al carrer", que pretén que cada any els amics de la xarxa social Facebook de la Fira vagin triant aquells llibres més representatius de diversos autors ebrencs i confeccionar així una exposició amb les cobertes d'aquests llibres triats pels lectors que ompli els carrers de Móra de llibres els dies anteriors a la Fira.

S'obre també una activitat nova dins de la Fira anomenada "Foment de la Lectura", i que té per objectiu debatre obertament amb els lectors i públic en general de diversos aspectes del món del llibre i especialment del llibre digital. Per anar celebrant aquestes 10 edicions es crea també una activitat molt important i de futur: el "Cara a cara: autors i editors", que té per objectiu apropar treballs inèdits d'autors de l'Ebre a editors en llengua catalana d'arreu dels Països Catalans i que editors i autors es coneguin més.

El Premi Llibresebrenca.org continua la seua tasca de dinamització de l'escriptura cap als joves ebrenca. El 2013 entre els guardonats s'exposa la possibilitat de fer un taller literari a l'Escola de Lletres de Tarragona per millorar aspectes de l'escriptura. L'edició va tornar a superar els 50 participants repartits una altra vegada per les quatre comarques ebrenques i el Priorat.

Finalment, l'any de la 10a edició de la Jornada del Llibre Ebrenc havíem de centrar-la en el que ha passat aquests 10 anys des que es va crear la Fira; per aquesta raó, el títol va ser "Passat, present i futur de la literatura a l'Ebre" i es va comptar amb una gran participació de públic. Probablement és l'any que més públic ha assistit a aquesta jornada, que es consolida i reafirma com a eix de l'anàlisi de les bases del futur del món del llibre ebrenc.

Litterarum va cloure amb un dinar espectacle amb organització, personal dels estands de llibres, autors i visitants que va omplir La Llanterna Teatre.

CONCLUSIONS

Per acabar, podem dir que els integrants de la Comissió Organitzadora actual (fig. 12) i aquells que van pensar a fer una fira de llibres, sense tindre cap referent en tota la província de Tarragona, i poques arreu de Catalunya,

Fig. 12. Comissió Organitzadora de la Fira del Llibre Ebrenc (2013); d'esquerra a dreta, Rosa Valls, Mireia Grangé, Montse Pineda, Rosa Descarrega, Albert Pujol, Maria Josep Clua, Ferran Roca, Mercè Roca i Núria Grau

A. Pujol

i en un poble d'aproximadament 6.000 habitants en una comarca de poc més de 23.000 i en un territori d'aproximadament 150.000 habitants, poc es pensaven que en celebrarien 10 edicions. Uns primers 10 anys de vida d'una activitat que ha transcendit el món del llibre de la zona, que s'ha convertit en un autèntic referent en molts altres indrets del país, sobretot per una de les seues característiques més definitòries, que està feta per fer conviure la producció cultural directament amb la gent del carrer.

A tots els qui han estat en un moment o altre en l'organització o ens han ajudat a fer-ho possible us en donem les gràcies, i estem segurs que d'aquí uns quants anys podreu dir més orgullosos encara que vau treballar en l'equip que va fer possible un somni, que Móra i la Ribera d'Ebre fossin referents en activitats culturals a Catalunya, el País Valencià i les Illes Balears.

De tot cor, moltes gràcies a organitzadors, participants i visitants per aquests 10 anys meravellosos i per fer que la Fira fos vostra, de tots.